

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Ondokuz Mayıs University Journal of Faculty of Education

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/omuefd>

Araştırma/Research

OMÜ Eğt. Fak. Derg. / OMU J. Fac. Educ. 2015, 34(1), 165-175

doi: 10.7822/omuefd.34.1.10

Sanat Eğitiminde Paradigmatik Kaos: Yeni Kültürel Potansiyellerin Eğitsel Uzlaşım Karakteri ve Direnç Tespitleri

Hülya Demir Şentürkⁱ

Küresel etkileşimler ve teknoloji tabanlı yenilikler var olan kültürel yapıları değiştirmekte yada yeni kültürel yapılar inşa etmektedir. Kültürün kapsamına giren ve kültürel yapılanmaların dinamiği olan sanat eğitimi ve sanat öğretim yöntemleri de modern toplumun kültürel, ekonomik ve yaşam biçimlerindeki hızlı değişikliklerine uyum sağlama ve kendini yenileme eğilimleri içine girmektedir. Sanat eğitimindeki modernden postmoderne doğru oluşan değişim çabaları sanat eğitiminin felsefesinde kültür temelli yeni düzenlemelere gidilmesine zemin hazırlamaktadır. Yeni oluşturulacak olan yüksek öğretime yönelik dünya genelini kapsayan sanat eğitimi yapılanmaları, eski ve yeni sanat eğitimi paradigmalarının arasında bir köprü görevi sağlayacak nitelikleri haiz olmalıdır.

Kültürel değişimlerin eğitsel politikalara yansımaları sonucu, küreselleşmenin de etkisiyle kültürler arası keskin sınırların belirsizleşmeye başlaması ve kültürel direnç mekanizmalarının teknolojik etkileşimler sonucu tepkilerini yumuşatması yeni kültür tanımlarının yapılmasına olanak sağlamıştır. Çağdaş kültür tanımlamalarında çok-kültürlülük, çok-kültürcülük ve çoklu-kültür gibi postmodern yeni kültür kalıplarının tesirleri ortaya çıkmaktadır. Yeni kültür kalıpları genel sanat eğitimi anlayışlarının temellerini yeniden sorgulama ve sorun teşkil eden müfredat/içerik biçimlerini gözden geçirme sorununu gündeme getirmektedir.

Bu araştırmada kültürel değişimlerdeki hız ekseninde sanat eğitimi paradigmalarının yeni kültürel potansiyeller ile olan uyum ve direnç karakterlerinin tespitleri ve bu tespitler doğrultusunda görsel sanatlar eğitimine yönelik önerilerin literatür tarama yöntemi kullanılarak saptanması amaçlanmaktadır. Sanat eğitimi kapsamı dünya genelinde ele alınmış ve ayrıca yüksek öğretime yönelik sanat eğitimi müfredatının içeriklerine çok kültürlü ve çoklu-kültürel eğitim eğilimlerinin eklenmesinin eğitimin uzlaşım karakterine katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Çokkültürlülük, Çokkültürcülük, Çoklu-kültür, Eleştirel Sanat Pedagojisi.

Giriş

20. yüzyılın ortalarından itibaren geliştirilmeye çalışılan eğitim paradigmaları, küreselleşmenin imkanlarının ortaya koyduğu yaklaşımlar, artan kültür tanımları ile sanat eğitimi güçlü yapılanmalar kuramama ve müfredatta kültürel konumlandırma ve sınıflandırma yapılmasının zorlaşması gibi kaoslarla karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle kültür ve sanat alanında da yaşanan bu kaosların sancıları 21. yüzyılda artmaya devam etmekte, bugünün kültürü geçmişin kültürünün aktarımı olarak günümüze ulaşmamakta, kültürün aktarılması yerini daha parçalı daha günlük yaşama uyarlanmış çoklu-kültür kalıplarına bıraktığını görmekteyiz. Bu haliyle kültür değişmekte, dönüşmekte ve yeni biçimler almaktadır. Küreselleşmenin etkisi ile yerel kültürler ve evrensel kültürel yapılanmalar

ⁱ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, demirhulya55@gmail.com

arasında sorunları gündeme gelmektedir. Azınlıkta kalan kültürlerin haklarını ve değerlerini korumalarını sağlayan yeni ve eşitlikçi bir kültürel anlayış olan çok-kültürcülük anlayışı günümüzde önem kazanmıştır. Çok-kültürlü toplum yapılanmaları devletlerin kültürel politikası haline gelmeye başlamış ve çok-kültürlülük ve küreselleşmenin etkisi ile kültürün alt formları ve türevleri her geçen gün sayıca artmaya başlamıştır. Küreselleşme eksenli kültürel formlardaki çok sayıda artan bu oluşumlar eğitim paradigmalarını ve sanat eğitimini de etkilemektedir. Çağımızda küreselleşmenin yarattığı yeni kültürel formlar düşünüldüğünde evrensel bir düzenden ve evrensel geçerlilik kazanmış toplumsal ve eğitsel normlardan, bu normların sanat eğitimi ortamlarındaki yeni düzen durumlarından bahsedilmesi gerekmektedir. Küreselleşme evrensellik kavramı üzerinden birleştirici gibi görünse de ne kadar birleştirirse o kadar bölmekte, birleştirirken bölme yetisine sahip olmaktadır (Bauman,2012:8). Bauman'ın deyişiyle bazıları için küreselleşme olarak görülen şey, başkaları için yerelleşme anlamına gelmekte; bazıları için yeni bir özgürlüğün işaretini veren şey, başkalarının üzerine davetsiz ve kötü bir kader gibi çullanmaktadır (Bauman,2012:8). Küreselleşme ulus devlet anlayışlarının otoritesini sarsmakta ve evrensel bir kültür oluşturma üzerinde meşruiyetini sağlar görünmektedir. Küreselleşme giyim kuşam, yeme-içme, ticaret, moda ve sanatsal etkinlikler vb. durumlar için ortak bir paydada birleştirici görünerek evrensel ya da küresel diye adlandırılabilen ortak bir kültürü oluşturmaktadır. Küreselleşme sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik, sosyo-psikolojik, eğitimsel, teknolojik, siyasi ve ideolojik değişimlerin ortak noktası olarak tanımlanmaktadır. Küreselleşmenin değişime ve gelişime dayalı kurmaya başladığı yeni dünya düzeni, eğitim paradigmalarını olduğu gibi sanat eğitimi paradigmalarını da yeniden ele almayı gerekli kılmaktadır.

Genel sanat eğitimini ele aldığımızda kullanılan yöntemler çeşitli yollarla sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflama genellikle öğretmenin tutumuna göre uygulanan yöntemler, teknik özelliklere göre uygulanan yöntemler, kullanılan malzemeye göre uygulanan yöntemler ve bireysel özelliklere göre uygulanan yöntemler olarak sınıflandırılmaktadır (Erbay,2001). San'a göre ise sanat eğitimi evrensel olarak başlıca iki temel görüşe indirgenmekte ve bu iki anlayış, sanat eğitiminin ağırlık kazandığı sanat eğitimi, bir başka deyişle sanat yoluyla eğitim ve bunun karşısında, sanatın ağırlık kazandığı, sanatın kendisi için, sanatın anlatılması ve anlaşılması için uygulanan sanat için eğitim anlayışı olarak ifade edilmektedir (San,2001 :25). Geçmişten günümüze baktığımızda ise, çocuk merkezli, disiplin merkezli ve deneysel yaklaşımların sanat eğitiminde kullanıldığını görmekteyiz (Bkz. Kırıçoğlu 1991, s.250-253). Sanat eğitiminde kullanılan yöntemlerin dayandığı modelleri ele aldığımızda ise günümüzde sanat eğitimi halen Disiplin Temelli Sanat Eğitimi Modeli üzerinden sürdürülmektedir. Neo-liberal bir kavram olan yeni dünya düzeni olarak adlandırılan tüketime ve kapitalist mantaliteye dayanan düzen içinde yerel kültürlerin yeri, hızla küresel kültürlerin kapsamı içine girmeye başlamıştır. Yerel kültürler, kültürler arası geçişlilikler sonucu kültürel yapılarının temel unsurları sayılabilecek değerlerinin keskin sınırlarını kaybetmekte ve yeni kültürel oluşumlara dönüşmektedir. Postmodernizm, küreselleşme, kapitalizm ve teknoloji, eğitim sistemlerini her gün yeni değişim ve dönüşüm sorunları ile yüz yüze getirmektedir.

Yöntem

Bu araştırmanın yöntemi kültür ve sanat eğitimi alanına ait birincil, ikincil ve üçüncül dereceden alan literatürünün taranması, incelenmesi ve toplanan verilerin çalışma ekseninde yorumlanması ve sonuçlara ulaşılması şeklinde yürütülmüştür. Literatür taraması yapılan bir yayın olarak kaynakça yetersizdir, benzer sanat eğitimi modellerini anlatan sanat eğitimcilerinin yayınları parantez içerisinde verilmelidir, literatür taraması bunu gerektirir, ilk etapta Conrad, Read, San, Gökaydın, Striker, Dewey'nin araştırmalarına da bakılması önerilmektedir)

Bulgular

Sanat Eğitiminde Paradigmatik Bağlam

Sanat eğitimi bugüne kadar ve halen devam eden genel eğitim modelleri ya da model profillerine ilişkin olarak: Holistik sanat eğitimi, feminist sanat eğitimi, disiplin temelli sanat eğitimi, çok-kültürlü sanat eğitimi modeli, işbirlikli sanat eğitimi modeli, Wisconsin modeli kullanılmıştır. Model profili olarak ise probleme dayalı öğrenme yaklaşımı, disiplinler arası yaklaşımdan söz edilmektedir. Bunların yanı sıra sanat eğitiminde görsel kültür eğitimi, görsel okuryazarlık eğitimi gibi yeni üst kapsamlar da gündemdedir. Holistik sanat eğitiminin birinci amacı sınıfta önde gelen öğrenciler arasında karşılıklı destekleyici bir topluluk oluşturmak, ikinci amacı öğrencileri yansıtıcı düşünmeye yöneltmek, üçüncü amacı hazır kalıp olmayan holistik stratejileri ve teoriyi tanımlayabilmeleri için öğretim yöntemleri hakkında öğrencilerin özel deneyimlere sahip olmalarını sağlamak ve son olarak öğrencilerde çalışma birimi içinde bütünsel (holistik) uygulamaları uygulamak için yollar belirlemek arzusu duymalarını sağlamaktır (Bkz. Carroll,2006:63). Öğrencilerin içsel güdülenmesi ve sanatı sanatçı gibi yaşayarak öğrenmeleri istenmektedir. Sanatın bir iletişim biçimi olduğu anlayışıyla öğretimin, öğrencilerin iletişimi, akranlarla grup çalışması, tüm sınıf çalışması ve eleştirilerle sürdürülmesi öngörülmektedir (Bkz. Houser,1991, s.33). Bir diğer sanat eğitimi modeli de Disiplin Temelli Sanat Eğitimidir. Disiplin Temelli Sanat Eğitimi 1959 yılında gerçekleştirilen bir konferansta J. Bruner'in Disiplinler Alanlar görüşü ile sağlanmıştır. Disiplin temelli sanat eğitimi hakkında bilgi vermeden önce Disiplinlerarası eğitime değinmek gerekmektedir. Disiplinlerarası eğitim "öğrencilerin tek disiplin alanından ya da bilgi alanından daha da ilerisinde sorunları anlama, problemleri irdeleme, açıklamaları değerlendirme ve yeni yaklaşımlar, çözümler bulma kapasitelerini geliştiren tanımlama, değerlendirme ve bilgiyi, veriyi, teknikleri, araçları, bakış açılarını kavramları ve iki ya da daha fazla disiplin teorilerini, bilgi kaynağını bütünleştiren kişisel beceri ya da takımsal bir öğretim program tasarımı şekli ve yönergesidir (Chung, 2006:22). Rhoten ve ark. 'nın (Bkz. 2000, tablo.1) Genel sanat eğitimini-Disiplinlerarası eğitim" başlıklı kıyaslamalı tablosunu ele aldığımızda genel sanat eğitimindeki eleştirel düşünme, bağımsız düşünme, liderlik, duygusal yargı, sosyal olgunluk gibi kazanımların, disiplinlerarası eğitimde hoşgörü, sorunları etnik boyutları ile ele alma sentezleme, yaratıcılık ve sosyal yargı gösterme gibi davranışlar olarak ele alındığını görmekteyiz. Hoşgörü ve etnik yapıları önemseme disiplinlerarası eğitimin genel sanat eğitimine olan önemli katkısı olarak ifade edilmektedir.

Disiplinlerarası eğitim, çok-kültürlü sanat eğitimi ve disiplin temelli sanat eğitiminin alt yapısını oluşturmaktadır. Disiplin temelli sanat eğitimi disiplinler arası eğitimden temelini alarak sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve atölye uygulamaları olarak dört disiplin üzerinden yapılandırılmıştır. Disiplin temelli sanat eğitiminin amacı öğrencileri anlamak ve sanatı takdir yeteneklerini geliştirmek ve bunun yanı sıra sanat yaratmak için teori ve sanat ve yetenekleri bağlamlarında bilgi içermektir. Sanat, genel eğitimin temel bir bileşeni olarak özel sanat çalışması için bir eksen olarak gerçekleştirilmektedir. Müfredat dört sanat disiplinlerinin her biri için karşılaştırılabilir ilgi ve saygı yansıtacak şekilde yapılandırılmıştır. Müfredat öğrencinin öğrenme ve anlayışını artırmak için düzenlenmektedir ve tüm sınıf seviyelerinde sırayla düzenlenmektedir (Bkz. Clark,1987:135). Dünyada uygulamada olan bir diğer sanat eğitimi modeli de Wisconsin Sanat Eğitimi Modeli'dir. Wisconsin'in Akademik standartları; sanat ve tasarım bilgisi, sanat ve tasarım tarihi, vatandaşlık ve çevre, görsel tasarım ve eser, uygulamalar, görsel iletişim ve anlatım, görsel medya ve teknoloji, sanat ve tasarım eleştirisi, görsel düşünme, kişisel ve sosyal gelişim, kültürel ve estetik anlayış, bağlantı kurma, görsel hayal gücü ve yaratıcılık olmak üzere on iki standarttan meydana gelmektedir (Bkz. Fortier & Grady & Rayala, 2000). Sanat eğitimi model yaklaşımları arasında yer alan bir diğer eğitim modeli de Feminist Sanat Eğitimi'dir. Feminist Sanat, kişisel eğitim "yolu", kadın sanatçıların, sanat tarihçilerinin, eleştirmenlerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin güçlü bireysel ve kolektif profesyonel kimlikleri ile girebilecekleri, ilerleyebilecekleri ve sanat pazarını değiştirebilecekleri kendi kendilerine oluşturdukları bir yoldur. Bu çeşit eğitici çabalardan daha sonraları feminist sanat eğitimi doğmuştur

(Sandell, 1979:24) Kadın sanat hareketinden ortaya çıkan feminist sanat eğitimi sınıflarda ve alternatif öğrenme çevrelerinde meydana gelen feminizm ile ilgili konuların eğitimi olarak bilinmektedir. Feminist sanat eğitimi, kavramsal olarak ve edebi olarak bir ideoloji olarak feminizm ve sanat eğitiminin teori ve pratiğinin bir karmasıdır. ...Sanat eğitimine uygulandığında feminizm ya sanatçıyı feminizm yoluyla eğitime süreci ya da sanat yoluyla feminizm hakkında eğitmek anlamına gelmektedir (Sandell, 1979:18). Sandell, resmi feminist sanat eğitimi içeriği ile sanat öğretmenleri sanatta cinsiyet ayrımcılığı olmayan değerleri ve kavramları öğrencilerine aktarabildiklerini ve böylece toplumun genç üyelerini eğitebilir ve onları haksız cinsiyet ayrımcılığı etkilerinden kurtarabileceğimizi belirtmiştir. Feminist sanat eğitimcilerin içerik çoğunluğu kadın olan sanat öğretmenlerinin eğitimi ve yetişmesinde hem dengeleyici hem de önemli olduğunu çünkü onların küçük bir kısmının sanatçı olacak olduğunu ve toplumu sanat yapmak ve sanatı takdir etmek için etkileyeceklerini ve eğiteceklerini ifade etmektedir (Bkz. Sandell, 1979:26). Feminist sanat eğitimi sanat eğitiminde bir çeşitlilik eğitimi olarak düşünülmelidir. Ötekileştirilen ve ayrımcılığa tabi tutulan bireylerin ön plana çıkarılarak diğerleri ile kaynaşmasını hedef alan bir eğitim modeli olarak tanımlanabilir. Bu yönü ile çok-kültürlü eğitimin baskın kültürler arasında azınlıkta kalan farklı kültürlerle eşitlik sağlaması ile feminist eğitimin cinsiyet nedeni ile geri plana itilen bireylerine eşitlik sağlamanın aynı felsefe üzerinden temellenmekte olduğu düşünülebilir. Çok-kültürlü sanat eğitimine geldiğimizde ise bu eğitim modelinin geçmişi 1992'de Getty Disiplin Temelli Sanat Eğitimi ve Kültürel Çeşitlilik Merkezi diğerlerinin endişelerini dile getirmeyi savunan çok kültürlü sanat eğitimi için bir forum ve konferans ile çok-kültürlü eğitime destek vermesine dayanmaktadır. Merkezci, evrensel, biçimci sanat eğitimi yaklaşımı ve kültürel çeşitliliğin duyarlılık eksikliği ve seçkinler için Disiplin Temelli Sanat Eğitimi bu konferansta tartışılmıştır (Chin,2013:4). Bu konferansın ardından Chin'in (2013:6) "*Key Dimensions of a Multicultural Art Education Curriculum*" makalesinde yer alan "Sanat Eğitiminde Çok-kültürlü Eğitim Programının Beş Boyutu" tablosu; 1-İçerik Tümleştirilmesi, 2-Eşitlikçi Pedagoji, 3-Bilgi Dönüşümü, 4-Okul Kültürü ve Sosyal Yapısını Güçlendirme, 5-Önyargı Azaltımı şeklinde taksonomileştirilmiştir. Bu tabloda tüm öğrenciler için ortak bir içerik oluşturulması, çoklu bakış açılarının kazandırılması, özgünlüğün ve farklılıkların ön plana çıkarılması, kimliğin çoklu boyutlarının ele alınması birinci boyutun içeriğini oluşturmaktadır. İkinci boyutunda bireysel öğrenme stillerine dikkat etme, bireysel uyumu önemseme, öğrencilerin kendi kültürel ortamlarından yola çıkarak çizim yaptırma ve müfredat hazırlama, heterojen kültürel grup çalışmaları yaptırma yer almaktadır. Üçüncü boyutta müfredat konuları hakkında farklı kültürel bakış açılarını yakalama, sanatçı ve izleyicinin ideolojileri, konumu bağlamında yaratma sürecinin araştırılması, öteki olarak adlandırılanların eleştirel dil ile ele alınması basamaklarından oluşmaktadır. Dördüncü boyutta öğrencilerin sosyal çatışma konuları ile yüzleşmesi, okul kültürünün reformlarını benimseme ve eşitlikçi ve baskıcı olmayan stratejilerin yansıtılması şeklinde sıralanmıştır. Beşinci ve son boyutta basamaklıp eğitimin azaltılması bireylerin topluma katkısını ön plana çıkarma olarak maddeleştirilmiştir. Çok-kültürlü eğitimde farklı kültürel kimlik aidiyeti olan sanat öğrencilerinin müfredat içinde önemsenmesi, sanat öğrencilerinin okulun ve toplumun yararına eşitlik ve hoşgörü anlayışı ile yetiştirilmesi kilit noktalarını oluşturmaktadır. Çok-kültürlü eğitimin bir parçası olan önyargı azaltımı okul ile ayrışma yaşayan öğrenciyi azaltmakta ve sosyal yargı ve eşit değer eğitimi destekleyen çevresel öğrenmeye izin vermektedir (Camicia (b) 2007:225). Çok-kültürlü eğitim, sınıftaki her sosyal gruptan gelen öğrenciler, yetenekli öğrenciler, cinsiyet gruplarını içeren etnik ve kültürel çeşitlilik gruplarından gelen öğrenciler için eşit fırsatları garantilemek amacıyla toplamdaki eğitimsel çevreyi değiştirme ve tasarlanmanın bir reform hareketi (Banks&Mc Gee Banks, 1997) olarak tanımlanmaktadır. Son olarak bütün bu sanat eğitimi model, kalıp, yönelim ve paradigmalara yeni bir öneri olarak Eleştirel Sanat Pedagojisi'nden de bahsetmek gereklidir. Eleştirel Sanat Pedagojisi Frankfurt Okulu'nda ortaya çıkan Eleştirel Teori kavramından temellenmiş ve sanat ve sanatın eğitimi ile olan ilişkisine bakıldığında felsefesi, ötekileşen bireylerin sesinin duyulması, fırsat eşitliği, özgürlükçü anlayış ve en önemlisi sorgulayarak öğrenme üzerinde oluşmaktadır. Eleştirel Sanat Pedagojisi; feminist sanat eğitimini, çok-kültürlü sanat eğitimini, holistik sanat eğitimini, işbirlikli sanat eğitimini ve disiplinler arası sanat eğitimini, görsel kültür eğitimini ve okuryazarlık eğitimini

içinde barındıran ve disiplin temelli sanat eğitimini sorgulayan postmodern bir sanat eğitimidir (Bkz. Cary, 1998; Duncan vd 2008).

Uygulamada olan genel sanat eğitimlerinde kullanılan eğitim modelleri, yöntemleri ve yönelimleri hakkındaki bulgular ile sanat eğitiminin artık farklı etnik kültürlerin kabulü üzerinden yapılanmalarının sağlamaya başladığını, etnik yapıların ve bireyselliklerin ön plana çıktığını, modernizmden postmodernizme geçişte sanatçı ve sanat eğitimci yetiştirmede usta-çırak ilişkisinin yerini sorgulayan ve farklı kültürlere hoşgörü ile yaklaşmaya eğilimli sanatçı, sanatçı-eğitimci, sanatı ve sanat eserini okuyabilen izleyicileri yetiştirmeye bıraktığını görmekteyiz. Küreselleşme eksenli kültürel değerlerin (çok-kültürlülük, çok-kültürcülük vb.) eğitim içeriklerinde ön plana çıkışı yeni sanat eğitimi paradigmalarının oluşmasına eski paradigmaların mevcudiyetinin yeni kültürel yapılanmalarla uyum sürecinde sorunlar yaşamasına neden olmakta ve yeni düzenlemelere gidilmesini gerekli kılmaktadır.

Yeni Kültür Kalıpları: Çok-kültürcülük, Çok-kültürlülük, Çoklu-kültür

Günümüzde yerel kültürler ve kültürel kimlikler kendi özgünlüğünü dış etkenlerin aşındırmasına karşı muhafaza etme eğilimini korusa da küreselleşmenin tesiri ile diğer kültürler ile etkileşimleri sonucu kültürler ve kültürel kimlikler dönüşüme maruz kalmaktadır. Kültürler arası etkileşimin kapsamı arttıkça yeni kültürel oluşumların (alt ve üst kültür türleri olarak tüketim kültürü, kitle kültürü, dijital kültür, tekno-kültür, popüler kültür, çok-kültürlülük, çoklu-kültür vb.) ortaya çıkması söz konusu olmaktadır. Aynı toplum içinde insan toplulukları ortak geçmişleri, yaşadıkları bölge, ekonomik uğraş alanları ve sosyo-ekonomik statülerine göre farklı kültürler geliştirmektedirler (Cırık, 2008, s.27). Bu aynı toplumun farklı kültürlerinin insanların bir aradalığı, çok-kültürlülüğü meydana getirmektedir. Çok-kültürlülük ve çok-kültürcülük kavramlarının tanımından önce iki kavramın orjininde 'çokçuluk' ya da 'çoğulculuk' olarak bilinen felsefi görüşün var olduğu dikkate alınmalıdır. Öz anlamıyla çoğulculuk, tek cinsten olma yerine çeşitliliğin, aynılık yerine farklılığın ve tek bir şey yerine çok sayıda şeyin önemini vurgulayan, metafizik bakımındansa, evrenin birden hatta ikiden fazla indirgenemeyen varlıktan meydana geldiğini savunan bir görüştür (Cevizci 2005, s. 419-420). Çok-kültürlülük dendiğinde birden fazla kültürel topluluğun bir arada değer görerek yaşaması sonucu ortaya çıkan kültürel yapılanmaya vurgu yapılmaktadır. Çok-kültürlülük ideolojisi, birden fazla kültürün bir arada bulunduğu toplumlarda gücü daha fazla olan kültürlerce gücü zayıf olan kültürlerin korumaya alınmasını ve onlara da eşit haklar sağlanması savunusu ile sağlanmaktadır. Çok-kültürlülük kavramının ortaya çıkışı incelendiğinde ise çokluluk-çokluk kavramlarından türeyerek dünya genelinde yaşanan siyasi ve ekonomik alanda toplumsal göçlerin etkisi ile oluştuğu görülmektedir. Ayrıca "1960'lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nde toplumsal çeşitliliğin artması, insan hakları hareketlerinin ve etnik azınlıkların ayrıca kadınların eşit hak ve olanak taleplerinin yoğunlaşması ile bu gruplara yönelik ırkçılığın, cinsiyetçiliğin ve baskının farkına varılması sonucunda 1970'lerde çok-kültürlülük ve çeşitlilik kavramları ortaya çıkmıştır" (Başbay ve Bektaş, 2009, s.33). Günümüzde içinde birden fazla dini yapı, etnik grup ve kültürler bulunan devlet ve toplumlar kültürel çoğulculuğu benimseme, siyaset açısından da insan haklarını koruma ve güçlendirme politikalarına yönelim göstermektedir. Bu da çok-kültürcülük ideolojisinin yaygınlaşmasına zemin hazırlamaktadır. Çok-kültürlülük dünyayı ve çevreyi yeniden yorumlama ve diğer insanlarla hoşgörü eksenli iletişime geçme yollarının çeşitliliğini içermektedir. Bu noktada çokluluğun, çok-kültürcülüğün ve çoklu-kültüreliliğin sosyo-ekonomik, sosyo-siyasi ve özellikle sosyo-egitimsel bağlamları da ele alınmalıdır.

Eğitim toplumdaki "kültürleşme" sürecinin bir parçasıdır (Fidan, 1985). Kültürleşmenin sistematik yapısında belli başlıklar söz konusudur. Eğitim ve kültür açısından çok-kültürlülüğü ve çok-kültürcülüğü ele aldığımızda kültürün ve bilginin bu gününü ve geçmişini kıyaslamak durumundayız. Modern dünyada bilgi ön planda iken postmodern sürecin başlaması ile görsellik daha ön plana geçmektedir. Kültürel değerlerin görsellik üzerinden daha fazla yayılmaya başladığını ve bu yayılımın en büyük kaynağının küreselleşme ile işbirlikli olan teknoloji tabanı olduğunu

görmekteyiz. Gökaydın'ın da belirttiği üzere eğitimi, çağdaş, gelişmiş araçlarla zenginleştirip, düşünceyi geliştirici metodları kullanıp, öğrencilere kendi kültürleri dışındaki kültürleri de tanıtır, dünya ile rekabet edecek nesiller yetiştirecek güce ulaşmak gerekmektedir. Çünkü, bugün, ulusların varlığı ve çıkarları, kendi ulusal sınırları dışına taşmış, globalleşmiştir (Gökaydın,1998). Teknoloji ve küreselleşme işbirliği farklı kültürlerin birbirleri ile olan temas eğilimlerini artırmakta ve çok-kültürlülük kavramının eğitim paradigmalarında önemini yükseltmektedir. Bilginin kültürlerarası transferinin kolaylaşması, çok-kültürlülüğün hızla yayılmasında rol oynamıştır. Çok-kültürlülüğün eğitim boyutuna girmesini sağlayan da çok-kültürcülük anlayışının devlet politikalarına bir çok-kültürcülük savunusu olarak girmiş olmasıdır. Çok-kültürcülük bir taraf olma durumunu belirtmekte, çok-kültürlülük ise toplumsal bir yapılaşmanın adını ifade etmektedir. Çok-kültürcülük çok-kültürlülüğü ortaya çıkarmıştır. Çok-kültürcülük savunusu bir politika olarak çok-kültürlülüğün zorunluluğundadır.

Çok-kültürlülüğün ve çok-kültürcülüğün yanı sıra bir diğer değer kazanan ve literatürde yeni bir kavram olarak karşımıza çıkan kavram da çoklu-kültürdür. Çoklu-kültür dediğimizde mevcut olan kültürel formları çokluluk kavramı içinde yeniden ele alarak kendi kültürel kitlesini oluşturan bir kültür biçimini düşünmemiz gerekir. Çoklu-kültür küreselleşme desteği ile farklı kültürlerin içinde hızla popüler kültür, tüketim kültürü, tekno-kültür vb. gibi kültürel oluşumlar olarak yayılım sağlamaktadır. Çok-kültürcülük ve çok-kültürlülük kavramları eğitimin dışında bir çok alanda (siyaset, ekonomi vb) düşünülebilir. Ancak, çoklu-kültür bu makalede pedagojik bir bağlam olarak ele alınmaktadır. Çoklu-kültür; çok-kültürlülük ve çok-kültürcülük gibi kültürel bağlamlar ile benzerlik içermektedir. Özellikle kültürün bir bileşeni olarak alınması müştereginin ötesinde çokluluk katkısının özellikleri irdelenmelidir. Çok-kültürlülük; bir mekan, coğrafya ya da ortamlarda birden fazla kültürel yapının bir arada olmasının koşulları ve paylaşımları ekseninde karakterize olur. Çok-kültürcülük; Çok-kültürlülük ile ilgili olmak ve bunun bir gerektirmesi olarak düşünülmelidir. Çok-kültürlülük üzerinde bir politika, yönelim ya da sistematik yapı oluşturmanın sonucu olarak çok-kültürlülüğü savunmak durumundadır. Çoklu-kültür; çok-kültürlülük doğal beraberliği ve ona ait koşulları kültürel farklılıklar ekseninde betimlerken, çok-kültürcülük bunu eğitim ortamlarında da belirleyici olabileceğini ifade eder ve kültürel farklılıkların (geçmişten gelen, kalıtsal, geleneksel kültürel yapılar kastedilmektedir) yaşatılması adına politikalar üretmeyi amaçlar. Çoklu-kültür ise doğrudan kültürü merkez alır. Çoklu-kültür, özellikle kültürün sol tarafına gelen medya, tüketim, görsellik gibi popüler kültür unsurlarının kendini kültürel yeni kalıplar olarak sunması ve giderek kitleselleşmesini içeren ve ifade eden özelliklere sahiptir.

Sanatta, Eğitimde ve Kültürde Uzlaşım ve Direnç Olgusu

Uzlaşım kavramının mevcudiyeti ideolojik ve siyasi kavramlar sonucu ortaya çıkmıştır. Kültürde uzlaşım teknoloji ve küreselleşme ile kültürler arası etkileşimin etkisi ile oluşumunu sağlamaktadır. Kitlesel yönelimleri, manipülasyonları uzlaştırmak, kültürün uzlaştırılmasından geçmektedir. Uzlaştırılan her unsur tüketimsel ve endüstriyel olarak karşımıza çıkmaktadır. İki farklı kültürün öteki olarak kabul edilen kültürün değerlerine saygı duyması, değer vermesi ve onları kendi kültürü ile harmanlama hoşgörüsünü kazanması kültürel uzlaşım olarak tanımlanabilir. Çok-kültürlülük de kültürel uzlaşımın çok-kültürcülük savunusu ile ideoloji halini almasıdır. Uzlaşım kavramı ile sanat eğitiminde var olan eğitim modellerine, kalıplarına, profillerine ve paradigmalarının yeni kültürel değişimler ile olan uyum sürecine gönderme yapılmaktadır. Toplumsal açıdan kabul görmüş ve devlet politikalarınca da desteklenmiş olan sanat eğitimi yaklaşımları bu gün artık küreselleşen dünyanın kültürünü tanımak, anlamak ve ona uygun model, kalıp, profil ve paradigmalar geliştirmek durumundadır. Uzlaşım yerine gelenekçi tavır ile geçmişin öğretilerine ve kültürüne bağlı kalan paradigmalara, bu gün yeni kültür oluşumları olarak adlandırdığımız çok-kültürlülük, çok-kültürcülük ve çoklu-kültürel yapılanmalara karşı direnç göstermiş olarak kabul edilmelidir.

Direnci aktif kılan mekanizma uzlaşımın kendisidir. İkisi de birbirinin varlık sebebidir. Uzlaşımın zıttı olan direncin gösterilmesinde sanat araç olarak kullanılmaktadır. Uzlaşımın sanatın ekolojik unsurlarına tesir eden yönleri vardır. Sanat toplumla uzlaşımın sağlayıcısıdır. Örneğin sanat

eğitiminde görsel kültür açısından baktığımızda görsel kültür bir uzlaşım kültürü olarak adlandırılabilir. Uzlaşım kavramı günümüze ait bir sanatsal kavram olarak düşünülmelidir. Günümüzde sürekli yeni sanatsal kaynaklar aranmakta ve kitlenin beğenisine sunmada uzlaşım kavramının gücü kullanılmaktadır. Burada, sanatın kendisi başlı başına bir uzlaşım ve direnç karakteri sergilerken, sanatın eğitimi ve sanatın kültürle olan ilintisi direnç ve uzlaşım olgusunun hangi tarafında yer alır sorusu gündeme gelmektedir. Sanatın üretim süreçlerini tecrübe eden kişinin ortaya koyduğu eserin fikri de aslında bir direnç olarak düşünülmelidir. Bu direncin sembolü olan sanat eseri toplumsal, kültürel uzlaşımın sağlayıcısı rolünü de üstlenmektedir. Sanat yapıtı sadece bağlamı yansıtmaz, onunla uzlaşır, onun üzerine düşünür ve yapıtı onu biçimlendiren kültürel güçlerin karşısında sadece edilgen olmakla kalmaz ve ayrıca etkendir, kendi toplumsal etkilerini yaratır, çevresindeki dünyayı etkiler (Murray, 2012:34). Sanat eseri hem direncin hem de uzlaşımın ve kültürün sembolü haline gelmektedir. Dolayısı ile sanatın direnç ve uzlaşım tarafından söz edebiliriz ancak sanatın sadece kültürel bir uzlaşımın ya da sadece kültürel bir direncin üstlenicisi olduğunu söyleyemeyiz. İki taraflı etkileşimin içindeki sanatçı ve sanat eğitimcisi her ikisini de içinde barındırmak durumunda ve sanat eğitimcisi eğitim boyutunda sanatta direnç ve uzlaşım kavramını işlemek durumundadır. Kısacası uzlaşım ile direnç iki zıt kavram gibi düşünülse de ikisinin birlikteliği yeni düzenlerin oluşumuna, değişimlere ve dönüşümlere zemin hazırlamakta beraber varlıklarını meşru kılmaktadırlar. Biri olmadan birinin varlığı düşünülememektedir.

Uzlaşım ve direnç kavramlarına kültür-sanat açısından baktığımızda, kültürel farklılıklar, farklı kültürün mensubu olan üyelerinin sanata ve eğitime bakış yönlerinde ve biçimlerinde değişkenlikler ve ayrımlar gösterebilir. Farklı toplumlardaki farklı gruplar, kültürel yaşam süreçlerinin bir parçası olarak, sanatsal ve estetik olanı farklı şekillerde tanımlarlar. Sanatsal ve estetik olanı tanımlama çabası, toplumsal süreçler ya da toplumsal yaşamın bir parçası olarak görülebilir (Barnard, 2002). Sanat toplumsal süreçlerin bir parçası olarak kabul edilmekte ve kültürün yapı taşı olarak düşünülmektedir. Bu temasta direnç olgusu toplumların kültürel değerlerini koruma amacı ile gerçekleşmektedir. Örneğin bir ülkenin dili ve sanatı en çok etkilenmeye açık kültürel değerleridir. Sanat kültürel değerlerin gelecek nesiller aktarımında önemli görev üstlenmektedir. Toplumlar kültürlerini bozulmadan geleceğe taşıma kaygısı ile yeni kültürler ile olan temaslarında önyargılar ve karşı duruşlar ile tepki gösterebilmektedir. Tepkiler zamanla değişime ve dönüşüme karşı bir direnç olgusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Azınlıkta kalan kültürler baskın olan kültürlerin içinde kendi kültürel değerlerini koruyamamaktadır. Bu kültürler zamanla baskın kültürün kültürel değerlerini kabullenmeye, onlarla mecburi uzlaşmaya ve kendi değerlerini başka kültürün değerlerine dönüştürme eğilimi içine girmekte ya da bu eğilime itilmektedirler. Sanat eğitimi bu noktada çok-kültürlü eğitimi uygulayarak uzlaşım ve direnç kültürünün birer aktarıcısı olarak yeni kültürel formların topluma adaptasyonunda görev almaktadır. Çok-kültürlülük anlayışı ve çok-kültürcülük savunusu direncin kırılmasını ve kültürler arası uzlaşımın eğitim ve sanat yolu ile sağlanması yönünde pedagojik gerekçeler sağlamaktadır. Çok-kültürlülük de kendi içinde yeni kültürel kırılmalar ve oluşumlara neden olmakta bu da çoklu kültürel yapılanmalar olarak ifade edebileceğimiz; popüler kültür, tüketim kültürü, tekno-kültür, internet kültürü, sanal kültür, görsel kültür, reklam kültürü gibi yeni kültürel yapılanmaları oluşturmaktadır. Bu kültürel oluşumların da eğitim müfredatları içinde kaoslar yaşanmasına neden olduğu görülmektedir. Sanat insanlar arasında bağları güçlendirecek, insanları birbirine bağlayacak, onlara ortak bir geçmişin ve ortak bir geleceğin sorumluları olduklarını duyuracak tek ortamdır (Timuçin, 2002: 9). Dolayısı ile sanatın uzlaşım ve direnç kapasiteleri eğitim boyutu içinde doğru yapılandırılır ve çoklu-kültürel formlar sanat eğitimi içinde doğru çözümlenir ise kültürel formların adaptasyon süreci daha kolaylaşacaktır.

Değerlendirme ve Sonuç

Kültürel formların her geçen gün sayıca artışı, tüketimsel ve kapitalist mantalitenin eğitim müfredatlarını da etkilemesi nedeni ile sanat eğitimi model, kalıp, profil ve paradigmatik açıdan kültürel kaoslar yaşamaktadır. Kültürel değişkenlikler küresel etkenler ile modern eğitim anlayışlarını

yıkılmakta ve postmodern eğitim anlayışlarına doğru yol almaktadır. Sanat eğitiminin modern çağ amaçları ile postmodern amaçları arasında uyumsuzluklar gün geçtikçe artmaktadır. Bu da göstermektedir ki sanat eğitiminin nihai amaçları çağın kültürel, küresel, teknolojik, siyasi ve ideolojik amaçlarına yönelik değişim ve dönüşümler geçirmektedir.

- Kültürel biçimlerin eleştirel bir dille sorgulanarak toplumsal yapılar ile olan uzlaşımı sanat referansları üzerinden oluşturulmalıdır. Artık sanat eğitiminin yeni kültürel oluşumlar üzerinden yapılandırılması, sanatın üretimi ve sanat eserinin alıcısındaki etkisi, uzlaşım ve direnç kavramları üzerinde merkezlenmektedir.
- Kültür hem uzlaşımı hem de direnci sergilemektedir. Direnç gösterdiği noktalarda kültürün yerelliği ve ulusallığı ön plana çıkmakta uzlaşım gittiği noktalarda ise çok-kültürlülüğü ve çok-kültürcülüğün vurgusu hissedilmektedir.
- Sanat uzlaşım ve dirençten beslenerek kültürel formların oluşumuna katkı sağlamaktadır. Bu gün kültürün alt formları sanatın uzlaşım ve direnç karakteri üzerinden mevcudiyetini meşru kılmaktadır. Örneğin: Popüler kültür gibi.
- Sanat eğitiminin direnç gösteren gelenekçi yapıları bu gün uzlaşım ile yeni kültürel dönüşümlere uğratılmaktadır. Yani modern sanat eğitim anlayışlarının yıkılarak üzerine yeni kültürel düzenler içeren postmodern sanat eğitimi anlayışlarının kurulması söz konusudur. Sanat eğitimi kültürün direnç ve uzlaşımından payına düşeni almaktadır.
- Eleştirel Sanat Pedagojisi sanat eğitimi anlayışları içinde kültürel formları en kapsayıcı olarak ele alan pedagojik yapılanma olarak karşımıza çıkmaktadır ve çoklu-kültürel formların çözümlenmesinde etkiye sahiptir.
- Sanat eğitiminde çok-kültürcü yeni stratejilere gidilmesi kültürel değişimlere uyum sürecini kolaylaştırmaktadır. Kişisel tecrübeler ve kişisel değerler ön plana çıkmakta ve farklı kültürlerle karşı direnç gösterme yerine hoşgörü ile yaklaşmayı ön plana çıkaran uzlaşımçı eğitim modellerine yönelmek sanat eğitimindeki paradigmatik kaosu çözümüde kilit nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Çok-kültürcülük sanatın eğitim boyutunda yaşamakta olduğu kaosların ortadan kaldırılmasında güçlü bir role sahiptir.
- Çoklu-kültürel kaynakların dikkate alınması yeni yapılandırılacak sanat eğitimi modellerinin direnç ve uzlaşım kültürü içinde daha net saptamalarının yapılmasına olanak sağlayacaktır.
- Sanat eğitiminin bugünü görsel kültür temelli olarak mevcudiyetini sürdürmektedir. Görsel kültürün alt formları çoklu-kültürel formların içine girmekte ve sanat eğitimi paradigmasının içine birer direnç ve uzlaşım ögesi olarak sızmaktadır.

Kaynakça

- Banks&Banks. [James A.](#); [Cherry A McGee](#) (1997). Multicultural Education: Issues and Perspectives, New York : John Wiley & Sons.
- Barnard. Malcolm (2002). Sanat Tasarım ve Görsel Kültür. çeviren; Güliz Korkmaz, ütopya Yayınları: 612002-Ankara.
- Başbay& Bektaş. A. Y. (2009). Çokkültürlülük Bağlamında Öğretim Ortamı ve Öğretmen Yeterlikleri. Eğitim ve Bilim, 34, s.30-43.
- Bauman. Zygmunt, (2012). Küreselleşme, Toplumsal Sonuçlar, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Camicia. Steven P. (2007a). Deliberating immigration policy: Locating instructional materials within global multicultural perspectives. Theory and Research in Social Education, 35(1), 96-111.
- Camicia. Steven P. (2007b). Prejudice Reduction through Multicultural Education: Connecting Multiple Literatures, Volume 2, Number 2, Summer, Social Studies Research and Practice.

- Carroll. Lee Karen & The Study Group for Holistic Art Educaiton, (2006). *Introducing Holistic Approaches to Pre-Service and Practicing Art Educators*, Vol. 32, No.1, University of Illinois Press.
- Cary. Richard. (1998). *Critical Art Pedagogy: Foundations for Postmodern Art Education*. Routledge. Library of Congress Cataloging in Publication Data. New York and London.
- Cevizci. Ahmet, (2005). *Felsefe Terimleri Sözlüğü*, Paradigma Yayınları, İstanbul.
- Chin. Christina, (2013). "*Key Dimensions of a Multicultural Art Education Curriculum*", *International Journal of Education & the Arts*, IJEA Vol. 14 No. 14 - <http://www.ijea.org/v14n14>, ABD.Chung. Sheng-Kuan, (2007). *Art Education Technology Digital Storytelling*, *Art Education / March*, Art Educ 60 no2, p.17-22.
- Chung, Sheng-Kuan, (2006). *Digital Storytelling in Integrated Arts Education*, *The International Journal of Arts Education*, InJAE 4.1 NTAEC.
- Cırık. İ. (2008). *Çokkültürlü Eğitim ve Yansımaları*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education), 34, s. 27-40.
- Clark. Gilbert A. (1987). "*Discipline-Based Art Education: Becoming Students of Art*", *Journal of Aesthetic Education*, Vol. 21, No. 2, Summer, p.130-93.
- Duncan-Andrade & Morrel. Jeffrey M., Ernest (2008). *The Art of Critical Pedagogy: Possibilities for Moving from Theory to Practice in Urban Schools*. Library of Congress Cataloging in Publication Data. New York.
- Erbay. M., (2001). "*Plastik Sanatlar Eğitimi*", Marmara Ün., İst.
- Fidan. N. (1985). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Fortier&Grady&Rayala. John, Susan, Martin, (2000). *Wisconsin's Model Academic Standards for Art and Design Education*, John T. Benson State Superintendent Wisconsin Department of Public Instruction Madison, Wisconsin.
- Gökaydın. Nevide, (1998), *Çağdaş Eğitime Bakış*. Milli Eğitim Dergisi, sayı: 153-154, T.C. MEB Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Houser. N., O. (1991). "*A Collaborative Processing Model For Art Education*", *Art Education*, pp. 33-37.
- Kırıçoğlu. Olcay Tekin (1991). *Sanatta Eğitim; Görmek, Anlamak, Yaratmak*, Demirciođlu matbaacılık, Ankara.
- Murray. Chris, (2012) *Yirmibirinci Yüzyılda Sanatı Okuyanlar*. Sel Yayıncılık. 2. Baskı, İstanbul.
- San. İnci, (2001). *Sanatlar Eğitimi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt: 34 Sayı: 1
- Rhoten&Mansilla&Chun&Klein. Diana, Veronica, Marc, Julie (2000). *Thompson Interdisciplinary Education at Liberal Arts Institutions*, Teagle Foundation White Paper.
- Sandell. Renee (1979). *Feminist art education: An Analysis of the Women's Art Movement As an Educational Force*. *Studies in Art Education*. , Vol. 20, No. 2, p.18-28.
- Timuçin. Afşar (2002). *Estetik*, İstanbul. Bulut Yayınları.

The Paradigmatic Chaos in Arts Education: Detection of Resistance and Reconciliation Educational Character of the New Cultural Potential

Hülya Demir Şentürkⁱⁱ

Global interactions and technology-based innovation build new cultural facilities or change existing cultural structures. Embodiments within the scope of culture and cultural dynamics of art education and art teaching methods, adapt to the modern society's cultural, economic and rapid changes and have tendency into the renewal lifestyle trends. Change efforts made towards the postmodern modern in art education that reorganized based culture, philosophy of art education, old and new arts education will be reflected in the educational model with the capacity provide a bridge between the paradigms contribute paradigms.

With a reflection on the educational policy of cultural exchange, it has started blurring the sharp boundary of intercultural interactions with the effect of globalization and as a result of cultural resistance mechanisms reactions softening, allows for the definition of a new culture. In contemporary culture definition and cultural patterns are emerging influence of the postmodern novel, such as multi-culture and multi-culturalism new cultural patterns bring a general review of the basics of art education and re-questioning problematic content forms of issues on the agenda.

In this study it is aimed to identify the determination of the compliance and resistance of the characters and the visual arts in line with those identified potential new cultural paradigms of art education in the cultural change .

The method of this research has been maintained on screening of in-depth training in the arts and culture, analysis and interpretation of the data collected in the study was carried out as axis and the achievement of results.

With each passing day increase of the number of cultural forms, because of consume affect the capitalist mentality of the education curriculum and art education models live a chaos in terms of patterns, profiles and paradigmatic aspects. Cultural variations are destroying the modern educational approach to global factors and is moving towards the concept of postmodern education. The gap between the past and the present aims of art education is increasing. It shows that ultimate aims of art education in the era of global, technological, is undergoing change and transformation for political and ideological purposes.

- Cultural forms must be questioned with a critical language and their negotiation with social structures must be established on art references. Now it is configured via a new cultural formations of art education, art production and the impact of the recipients of the artwork is centered on the concept of negotiation and resistance.
- Cultural exhibits of both resistance and negotiation. The culture in the area where resistance locality and nationality has come to the fore. In the point where the culture of reconciliation to multiculturalism and emphasis of the multi-culturalism is felt. This day is a lower form of culture legitimize its presence through negotiation and resistance character of art. For example; popular culture.
- Traditional structure of art education showing resistance, are transformed into new cultural transformations by negotiation these days. So the establishment of postmodern art education by destroying the new cultural understanding of modern art is on the carpet.
- Art education takes its share of the culture of resistance and negotiation.

ⁱⁱ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, demirhulya55@gmail.com

- Critical Art Pedagogy is regarded as the most comprehensive understanding of cultural forms of training in pedagogical structure and it has an effect on the analysis of the multicultural forms.
- Using multicultural new strategies in art education makes easier the process of adoption to cultural changes. Personal experience and personal values to the forefront exit and different cultures resistance show instead of tolerance and approach as highlighting consensual educational model in solving the paradigmatic chaos in turning to art education to the key point is encountered. Multi culturalism has a strong role in the elimination of the chaos that lives in the education dimension of art.
- Multi-cultural resources taken into consideration will allow more accurate determinations of new structured art education models.
- Art education continue to exist as of today, based on visual culture. Lower forms of visual culture in the forms to enter into multi-cultural and arts education paradigms are infiltrated as a resistance element and reconciliation.

Key Words: Multi-culturalism, multi-culturalism, multi-cultural, critical art pedagogy.